

SVENSKT NÄRINGSLIV

Konjunkturuppdatering

Företagen ser tillbaka på tio svaga kvartal

FEBRUARI 2025

Författare: Torbjörn Halldin, Violeta Juks och Pontus Liljefors

Innehåll

Tio svaga kvartal	2
Förhoppningar om förbättrad svensk tillväxt	4
Ännu ingen tydlig vändning på arbetsmarknaden	6
Riksbanken tar en räntesänkingspaus	7

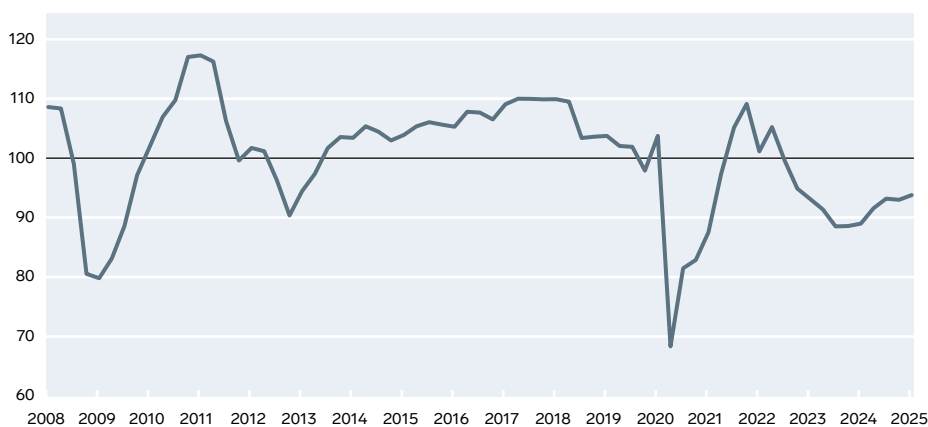
Tio svaga kvartal

De senaste åren har varit svåra för många företag. Pandemin innebar mycket osäkra framtidsutsikter och påverkade hela näringslivet i grunden. Vissa företag tvingades lägga ner, medan andra fick tillfälliga skatteanstånd för att kunna övervintra den svåraste tiden. Ganska snart efter att omsättning och tillväxt började återhämta sig under 2021 drabbades företagen av nästa kris – kostnadskrisen. Stämmningsläget bland både hushåll och företag sjönk snabbt och arbetsmarknaden försvagades. Under fjolåret ökade konkurserna till de högsta nivåerna sedan slutet på 1990-talskrisen.

Nedgångarna i och med pandemin och kostnadskrisen syns tydligt i Svenskt Näringslivs företagarpanel. Där ställs återkommande frågor till medlemsföretagen om synen på konjunkturen, både i termer av nulägesbeskrivning och om företagets framtidsutsikter. Med utgångspunkt i enkätsvaren från företagarpanelen tas Näringslivsindikatorn fram.¹ Den ger en sammanfattad bild av företagets uppfattning av konjunkturläget. Indikatorn är normaliserad så att värden över hundra innebär ett bättre konjunkturläge än normalt och vice versa.

Den uppåtgående trenden med ett förbättrat stämmningsläge som syntes under stora delar av 2024 har de senaste kvartalen brutits. Sedan slutet av förra året har Näringslivsindikatorn endast ökat marginellt (se diagram 1). För Sverige som helhet ligger nu indikatorn på 93,8 vilket är svagare än normalt. Det är tydligt att företagen upplever att den nuvarande lågkonjunkturen har varit långvarig, längre än både finanskrisen och pandemin. Sammantaget blickar nu företagen tillbaka på drygt tio svaga kvartal.

Diagram 1. Svenskt Näringslivs Näringslivsindikator
Index, historiskt medel=100, kvartalsvärden

Källa: Svenskt Näringsliv.

¹ Se fördjupningsrutan från december månads konjunkturrapport från Svenskt Näringsliv för detaljer kring Näringslivsindikatorn.

Det finns flera orsaker till att konjunkturåterhämtningen ännu inte har tagit fart. En delförklaring ligger i att det ekonomiska omvärldsläget i många avseenden är mycket osäkert. Inom Europa är tillväxttakten låg i flertalet länder och konkurrenskraften har försämrats över tid. EU-länderna är medvetna om problemen men det är osäkert hur man ska komma till rätta med de strukturella utmaningarna. Då många svenska företag huvudsakligen exporterar till den europeiska marknaden påverkas det svenska näringslivet av ett svagt Europa. Osäkerheten kring i vilken omfattning de globala handelshindren kommer att öka bidrar också till att företag blir avvaktande i sina investeringsbeslut. De aviserade tullarna och andra utspel från den nytillträdde amerikanska administrationen har sannolikt påverkat företagets riskvilja negativt.

Prognossiffrorna i nyckeltalstabellen nedan ska ses mot bakgrund av denna ökade osäkerhet i vår omvärld. Förra året sköts konjunkturåterhämtningen på framtiden i flera branscher. Konsumtionen bland svenska hushåll tog inte fart så som många hade hoppats på och det var först mot slutet av året som det gick att skönja vissa förbättringar i utfallsdata. Bland Svenskt Näringslivs medlemsföretag finns också förväntningar om ett bättre ekonomiskt läge framöver. På tolv månaders sikt är det fler företag som bedömer att den ekonomiska situationen kommer förbättras än försämrats. Det råder dock stor osäkerhet kring hur mycket av dessa framtidsförhoppningar som kommer att realiseras i högre tillväxt. Arbetslösheten är fortsatt hög och det mesta av Riksbankens räntesänkningar ligger nu bakom oss. Den återhämtning i BNP som visas i prognossiffrorna i tabellen nedan är betingad på att större orosmoment i den internationella ekonomin kan undvikas och att hushåll och företag därmed kan börja konsumera och investera i högre takt framöver.

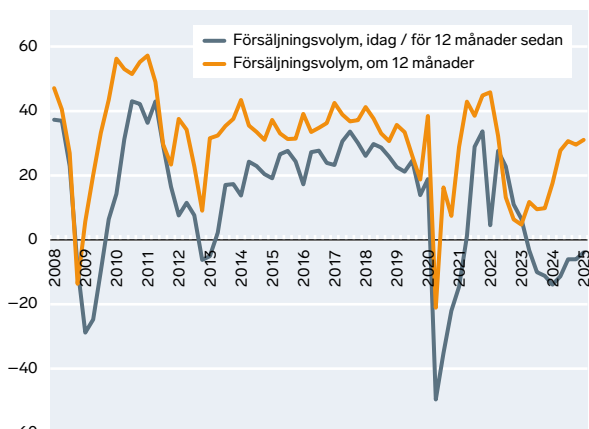
Nyckeltalstabell, nuvarande prognos jämfört med decemberprognosen

	2023	2024	2025	2026
BNP, faktiskt årlig procentuell förändring	-0,2 (-0,2)	0,6 (0,7)	1,8 (1,9)	2,8 (2,8)
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	7,7 (7,7)	8,4 (8,4)	8,7 (8,6)	8,1 (7,8)
KPIF, årlig procentuell förändring	6,0 (6,0)	1,9 (1,9)	2,0 (1,7)	1,8 (1,8)
Styrränta vid årets slut, procent	4,00 (4,00)	2,50 (2,50)	2,00 (1,75)	2,00 (1,75)

Källor: SCB, Riksbanken och Svenskt Näringsliv.

Diagram 2. Företagarpanelen, företagens försäljningsvolym

Nettotal, kvartalsvärden

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpånel.

Diagram 3. Detaljhandels försäljningsvolym

Index 2021=100, kalenderkorrigerade och säsongrensade månadsvärden

Källa: SCB via Macrobond.

Förhoppningar om förbättrad svensk tillväxt

Svensk ekonomi har befunnit sig i lågkonjunktur de senaste två åren. Hög inflation och höga räntor har satt sina tydliga spår bland både företag och hushåll. Tillväxten har varit svag och återhämtningen har dröjt. Det svaga konjunkturläget syns också i svaren från Svenskt Näringslivs företagarpånel. Under de senaste tio kvartalen har företagens bedömning av produktions- och försäljningsvolymerna legat under normala nivåer. Det är fortfarande fler som bedömer att det har blivit sämre än bättre (se diagram 2).² Det senaste året har förväntningarna på kommande tolv månader ökat, även om en snabb återhämtning inte är i sikte.

Hushållen har hållit hårt i plånböckerna under höginflationsperioden. Under andra halvan av 2024 började dock detaljhandelsförsäljningen vända uppåt (se diagram 3). Den dämpade inflationen och de sjunkande räntorna har stärkt hushållens disponibla inkomster, vilket förväntas ge ytterligare skjuts åt konsumtionen de kommande åren. Ett förbättrat konsumentförtroende jämfört med de rekordlåga nivåerna som rådde för två år sedan, både vad gäller den egna ekonomin och den svenska ekonomin som helhet, bidrar också till en högre konsumtionsutveckling. I takt med att Riksbankens redan genomförda räntesänkningar får full effekt på ekonomin väntas tillväxten öka under de kommande två åren.

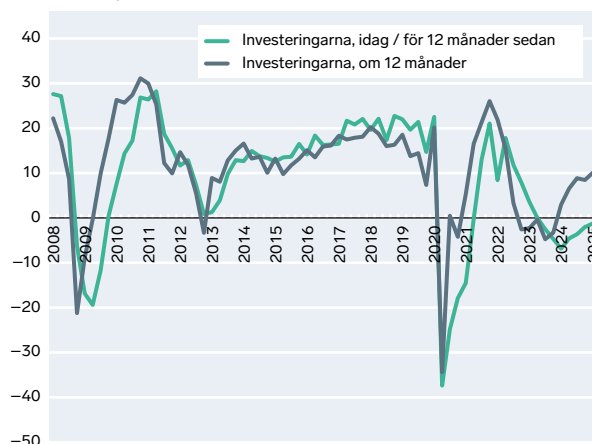
² Nettotal är andelen företag som bedömer att läget är bättre minus andelen som upplever en försämring.

Efter två år i rad med minskade totala investeringar kommer investeringsviljan att öka framöver. Ett lägre ränteläge möjliggör en högre investeringstakt med positiva bidrag till BNP-utvecklingen från och med i år. När det gäller investeringarna inom näringslivet så har dessa varit svaga under en längre tid. Medlemsföretagen har nu något mer positiva investeringsplaner än tidigare, något som förhoppningsvis realiseras i högre investeringstakt i näringslivet under kommande år (se diagram 4).

Nyinvesteringarna i bostäder har mer än halverats under de senaste två åren, men även på bostadsmarknaden finns förutsättningar för en återhämtning. Bostadspriserna växer igen samtidigt som bolåneräntorna har sjunkit betydligt (se diagram 5). I och med att inflationen har kommit ned växer inte heller byggkostnaderna lika snabbt längre, även om kostnadsnivån fortfarande är hög. Det långsamt normaliserade läget på bostadsmarknaden gör att det råder bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande under de kommande åren.

Trots att världshandeln har varit dämpad under de senaste åren har svensk export ändå utvecklats relativt väl, till stor del tack vare den svaga kronan. I nuläget präglas omvärlden av stor osäkerhet med dagliga utspel om handelskrig och geopolitiska spänningar. Euroområdet befinner sig i en långsam återhämtningsfas som bromsas av strukturella problem i bland annat Tyskland och Frankrike. Trots att exportorderingången till industrin ökade något i slutet av förra året kommer utrikeshandeln lämna ett mindre positivt BNP-bidrag än vid tidigare konjunkturåterhämtningar. Kommande års tillväxt präglas i större utsträckning av inhemska faktorer så som konsumtion och investeringar.

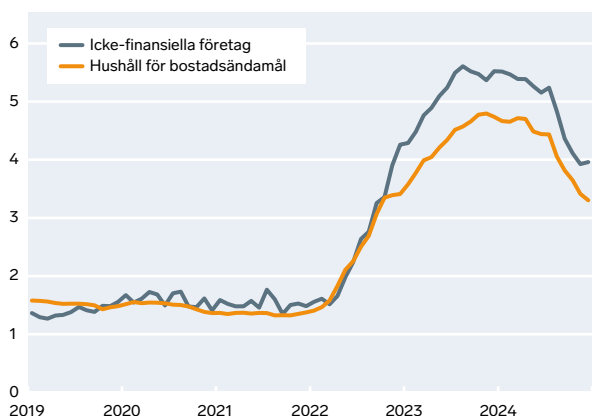
Diagram 4. Företagarpanelen, företagens investeringar
Nettotal, kvartalsvärden

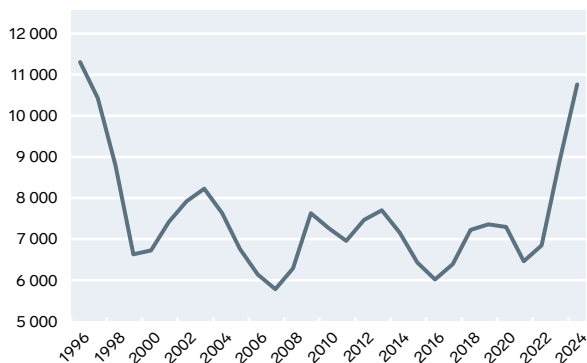
Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel.

Diagram 5. Genomsnittliga ränta på nya lån till hushåll och företag

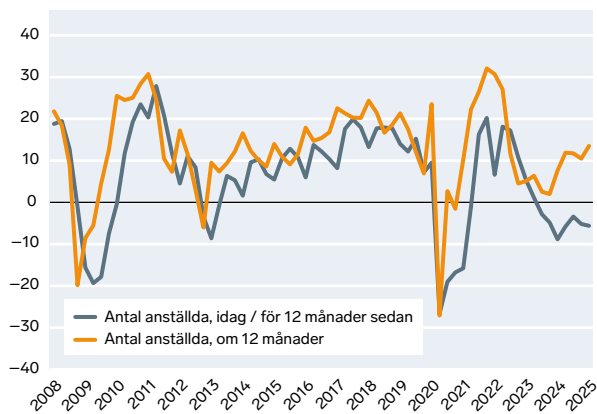
Procent, månadsvärden

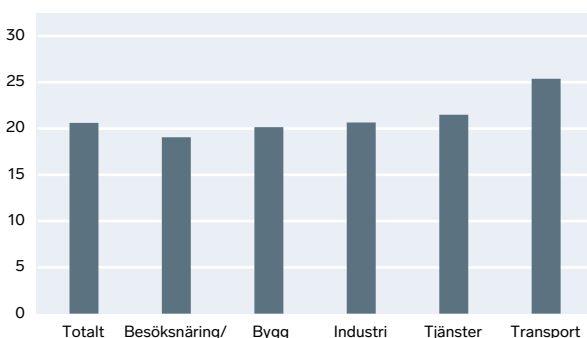
Källa: SCB via Macrobond.

Diagram 6. Antal företagskonkurser
Årsvärden

Källa: Tillväxtanalys genom Macrobond.

Diagram 7. Företagarpanelen, antal anställda
Nettototal, kvartalsvärden

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel.

Diagram 8. Andel företag i Företagarpanelen som ser risk för varsel eller uppsägningar inom sex månader
Procent

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel.

Ännu ingen tydlig vändning på arbetsmarknaden

Läget på arbetsmarknaden har försvagats gradvis i takt med att lågkonjunkturen bitit sig fast i Sverige. Sysselsättningen har minskat under mer än ett och ett halvt års tid och arbetslösheten är hög i en internationell jämförelse. Under fjolåret gick över 10 000 företag i konkurs, och man behöver gå tillbaka ända till 90-talskrisen för att hitta ett enskilt år då antalet konkurser var högre (se diagram 6).

Den höga arbetslösheten är delvis en konsekvens av att många företag har tvingats minska sin personalstyrka under lågkonjunkturen, men beror i ännu högre grad på strukturella faktorer. En av de största utmaningarna är den bristande matchningen mellan företagets kompetensbehov och de arbetssökandes kvalifikationer. Denna matchningsproblematik gör det svårt för många företag att rekrytera. Arbetslösheten riskerar därför att förbli på en hög nivå även när konjunkturen vänder.

Trots den svaga arbetsmarknaden finns tecken på en viss framtidstro. Ett sådant tecken är att antalet nyanmälda lediga platser hos Arbetsförmedlingen inte längre minskar så som tidigare. I Svenskt Näringslivs företagarpanel uppger dessutom fler företag att de planerar att utöka sin personalstyrka under det kommande året än de som förväntar sig att minska antalet anställda (se diagram 7). Än så länge har dessa anställningsplaner inte realiserats, och osäkerheten kvarstår. Därtill uppger drygt vart femte företag att det finns risk för varsel eller uppsägningar inom det närmaste halvåret (se diagram 8). Det är en indikation på att arbetsmarknaden kan komma att försvagas ytterligare innan det sker en vändning.

I prognosen dröjer det till andra halvan av året innan sysselsättningen ökar. Arbetslösheten bedöms i genomsnitt uppgå till 8,7 procent under 2025, för att sedan minska ner till 8,1 procent 2026.

Riksbanken tar en räntesänkingspaus

Inflationen steg oväntat i januari efter att under en längre period ha legat under Riksbankens mål på två procent (se diagram 9). Ökningen drevs framför allt av höjda hyror samt högre priser på livsmedel och restaurangbesök. Uppgången bör delvis ses i ljuset av att många prisförändringar träder i kraft vid årsskiftet, vilket innebär att den högre prisökningstakten inte nödvändigtvis är bestående.

Det höga inflationsutfallet innebär att en räntesänkning vid Riksbankens nästa penningpolitiska möte i mars inte längre är aktuell. Riksbanken har sedan tidigare signalerat en mer avvaktande hållning och att man vill följa hur stort genomslaget redan genomförda räntesänkningarna får på prisutvecklingen och konjunkturen. Osäkerheten i omvärlden, och framför allt de nya inflationsimpulserna som införandet av globala handelstullar riskerar att medföra, är också en anledning till att Riksbanken väljer att avvakta med ytterligare räntesänkningar i närtid.

Vi räknar med att Riksbanken under året kommer behöva genomföra ytterligare en styrräntesänkning från dagens 2,25 procent ner till två procent för att stimulera ekonomin och understödja konjunkturåterhämtningen. Risken för att detta skulle driva upp inflationen bedöms som låg, förutsatt att inga större globala utbudsstörningar inträffar.

Tillskillnad från hur växelkursen vanligtvis reagerar i perioder av hög osäkerhet har kronan nyligen stärkts mot både den amerikanska dollarn och euron. En faktor bakom detta är att marknadsprissättningen just nu signalerar att Europeiska centralbanken (ECB) kommer att sänka styrräntan mer än Riksbanken. En annan möjlig förklaring är att marknaden bedömer att riskerna kopplade till den globala handeln inte är lika allvarliga som tidigare befarat. Trots detta väntas den ökade osäkerheten i omvärlden fortsätta att påverka de finansiella marknaderna, och kronkursen lär därför förbli volatil även framöver.

Diagram 9. Inflationsutveckling

Årlig procentuell förändring av KPIF, månadsvärden

Källa: SCB via Macrobond.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm
Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2025